УДК 336.71

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ БАНКІВ

© 2014 **ОСАДЧИЙ І. А.**

УДК 336.71

Осадчий І. А. Напрями забезпечення фінансового оздоровлення банків

Метою статті є дослідження сучасних аспектів фінансового оздоровлення вітчизняних банків, до яких віднесено систему заходів, що спрямовані на поліпшення фінансового стану банків через підвищення їх капіталізації, застосування форм державної підтримки банків, залучення зовнішніх ресурсів. З метою визначення конкретних напрямів фінансового оздоровлення банків проведено аналіз капіталу та депозитної бази вітчизняних банківських установ за 2009 – 2013 рр., висвітлено причини і тенденції негативних процесів щодо капіталізації вітчизняних банків та різкого скорочення депозитів фізичних осіб. Обґрунтовано основні шляхи підвищення рівня концентрації банківського капіталу під час реорганізації банків і визначено джерела збільшення власного капіталу за рахунок реінвестування банківського прибутку, додаткових інвестицій у статутний капітал банку або додаткової емісії акцій чи збільшення додаткового пайового капіталу та завдяки пошуку нових вітчизняних і зарубіжних приватних інвесторів-власників. Розглянуто шляхи повернення довіри до банків з боку населення та зростання депозитних вкладів. Запропоновано низку основних заходів з фінансового оздоровлення банків у сучасних умовах і висвітлено перспективні напрями реструктуризації вітчизняних банків.

Ключові слова: *банки, фінансове оздоровлення, реструктуризація, капіталізація банків, рефінансування, рекапіталізація, депозитна база.*
Рис.: *2.* ***Табл.:*** *1.* ***Бібл.:*** *14.*

Осадчий Іван Анатолійович *– здобувач, Університет банківської справи Національного банку України (вул. Андріївська, 1, Київ, 04070, Україна)*
E-mail: *vovchak.olga@meta.ua*

УДК 336.71

Осадчий И. А. Направления обеспечения финансового оздоровления банков

Целью статьи является исследование современных аспектов финансового оздоровления отечественных банков, к которым отнесена система мероприятий, направленных на улучшение финансового состояния банков путем повышения их капитализации, применения форм государственной поддержки банков, привлечения внешних ресурсов. С целью определения конкретных направлений финансового оздоровления банков проведен анализ капитала и депозитной базы отечественных банковских учреждений за 2009 – 2013 гг., отражены причины и тенденции негативных процессов относительно капитализации отечественных банков и резкого сокращения депозитов физических лиц. Обоснованы основные пути повышения уровня концентрации банковского капитала во время реорганизации банков и определены источники увеличения собственного капитала за счет реинвестирования банковской прибыли, дополнительных инвестиций в уставный капитал банка или дополнительной эмиссии акций и увеличения дополнительного паевого капитала и за счет поиска новых отечественных и зарубежных частных инвесторов-собственников. Рассмотрены пути возвращения доверия к банкам со стороны населения и роста депозитных вкладов. Предложены основные мероприятия по финансовому оздоровлению банков в современных условиях, намечены перспективные направления реструктуризации отечественных банков.

Ключевые слова: *банки, финансовое оздоровление, реструктуризация, капитализация банков, рефинансирование, рекапитализация, депозитная база.*
Рис.: *2.* ***Табл.:*** *1.* ***Библ.:*** *14.*

Осадчий Иван Анатолиевич *– соискатель, Университет банковского дела Национального банка Украины (ул. Андреевская, 1, Киев, 04070, Украина)*
E-mail: *vovchak.olga@meta.ua*

UDC 336.71

Osadchyi I. A. Directions for Ensuring the Financial Recovery of Banks

The article is aimed to study the contemporary aspects of financial recovery of the domestic banks, which is related to a system of activities targeted at improving the financial condition of banks by increasing their capitalization, using of forms of State supporting the banks, and attracting of external resources. With the aim of identifying the specific areas of the financial recovery of banks, analysis of the capital and the deposit base of domestic banking institutions for 2009-2013 was carried out, reflecting the causes and trends of negative processes regarding the capitalization of domestic banks and the rapid reduction of retail deposits. The basic ways to increase the level of concentration of banking capital during the restructuring of banks were substantiated and sources for increasing their capital were defined as reinvestment of banking profits, additional investments in the authorized capital of the Bank or the additional issue of shares, as well as increase of additional share capital by searching for new domestic and foreign private investors-owners. Ways for return of the confidence in banks and possibilities for the growth of deposits were considered. The main measures for financial recovery of banks in the current conditions have been proposed, the promising areas of restructuring of domestic banks have been identified.

Key words: *banks, financial recovery, restructuring, capitalization of banks, refinancing, recapitalization, deposit base*
Pic.: *2.* ***Tabl.:*** *1.* ***Bibl.:*** *14.*

Osadchyi Ivan A. *– Applicant, University of Banking of the National Bank of Ukraine (vul. Andriyivska, 1, Kyiv, 04070, Ukraine)*
E-mail: *vovchak.olga@meta.ua*

Сучасний стан банківської системи України в умовах економічної нестабільності характеризується значними динамічними коливаннями. Оскільки банківський сектор посідає одне з найвагоміших місць у фінансовій системі, то результати його діяльності стосуються практично усіх сфер економіки. Відповідно невдачі та кризи банків можуть призвести до руйнування або значного ушкодження всієї фінансової системи [1]. Фінансове оздоровлення та відновлення нормального стану окремих банків і банківської системи загалом є запорукою відродження довіри клієнтів до них, а також конкурентних відносин між самими банками. З огляду на вищезазначене, актуальними є дослідження сучасного стану банківських установ і напрямів забезпечення фінансового оздоровлення банків у контексті політичної та економічної нестабільності в Україні.

Дослідженню проблем фінансового оздоровлення банків присвятили свої праці такі вітчизняні вчені, як: В. І. Міщенко та А. В. Шаповалов [2, 3], І. М. Вядрова [4], В. А. Костогриз [1], А. П. Яценюк [5], О. І. Воробйова, М. Г. Марич та ін., у працях яких розкриваються основні напрями фінансового оздоровлення вітчизняних банківських установ шляхом їх реорганізації та реструктуризації. Водночас у науковій літературі недостатньо висвітлені питання, які стосуються напрямів фінансового оздоровлення комерційних банків України з урахуванням сучасних тенденцій та ви-

кликів в розвитку економіки загалом і банківської системи зокрема.

Метою статті є дослідження сучасних аспектів фінансового оздоровлення вітчизняних банків, напрямів підвищення капіталізації банків, форм державної підтримки банків та висвітлення перспективних напрямів реструктуризації банків у формі їх фінансового оздоровлення

У Законі України «Про банки та банківську діяльність» зазначається, що фінансове оздоровлення банку – це відновлення платоспроможності банку та приведення фінансових показників його діяльності у відповідність до вимог Національного банку України [1]. На наш погляд, під фінансовим оздоровленням комерційних банків слід вважати систему заходів банку, що спрямовані на поліпшення його фінансового стану: ліквідності, платоспроможності, структури активів, дохідності та рентабельності, достатності капіталу, а також на усунення основних порушень, які призвели до погіршення фінансової стійкості банку.

Низка науковців-аналітиків [2, 3 – 5] вважає, що потенціал життєздатності банків недостатній, щоб протистояти стресовим подіям. При цьому дуже важливим стає не тільки створення певного запасу міцності у вигляді буфера капіталу або резервів під кредитні ризики, а й вміння керівників і власників банку швидко передбачати загрози, пристосовувати банк до змін у ринковому середовищі та проводити рішучі зміни у його бізнесі, процедурах, політиці.

Основними напрямами фінансового оздоровлення банку можуть бути:

- *фінансова допомога від акціонерів (учасників) банку або інших осіб*, зокрема: додаткові внески засновників, додаткова емісія акцій, розміщення коштів на депозити на значний термін (не менше року) під невисокі відсотки – 1/2 (2/3) від облікової ставки НБУ, відмова від дивідендів, надання гарантій і поручительств тощо;
- *зміна структури активів і пасивів банку*: продаж частини активів, поліпшення якості кредитного портфеля, збільшення власних коштів, зниження частки короткострокових зобов'язань і підвищення довгострокових, зниження рівня ризику окремих операцій тощо [4, с. 28].

Дотримуємося думки окремих учених [2, 3, 4] стосовно того, що фінансове оздоровлення включає: реструктуризацію капіталу банку, реструктуризацію активів та зобов'язань банку. Розглянемо визначені напрями детальніше.

Реструктуризація капіталу банку може здійснюватися таким чином:

- збільшення статутного капіталу банку;
- викуп інвесторами акцій (часток, паїв), належних банку або учасникам банку, за їх згодою;
- збільшення регулятивного капіталу шляхом переоформлення кредиторської заборгованості за вкладом (депозитом) у субординований борг;
- збільшення регулятивного капіталу за рахунок внутрішніх джерел [2, 3, 4].

Щодо першого напряму реструктуризації капіталу, зазначимо, що величина власного (статутного) капіталу та величина запасів значно впливають на рівень капіталізації банківських установ. Показник капіталізації визначає надійність певного банку, захищеність вкладів населення, підприємств і держави. Тобто показник капіталізації є основою, на якій ґрунтуються всі інші показники та який впливає на темпи загального економічного зростання.

Достатній рівень капіталу для банку є головним чинником його конкурентоспроможності та фінансової стійкості. Банки з високим рівнем капіталу мають значні інвестиційні можливості [5].

З урахуванням викладеного проведемо аналіз капіталу банків України за 2009 – 2013 рр.

Дані *табл. 1* і *рис. 1* свідчать, що упродовж 2009 – 2013 рр. абсолютне значення капіталу вітчизняних банків збільшилось на 77424 млн грн. Позитивною динамікою характеризується статутний капітал, який на 01.01.2014 р. становив 185 239 млн грн, що на 66 050 млн грн більше, ніж у 2009 р., а також частка капіталу у пасивах, яка за відповідний період зросла на 1, 9 в. п., що свідчить про стабільність ресурсної бази та фінансову стійкість банків України.

Водночас, якщо характеризувати діяльність вітчизняних банківських установ з погляду їх ефективності, то спостерігаємо негативну динаміку рентабельності капіталу за 2012 – 2013 рр. (за одночасного зростання даного показника в абсолютному значенні на 31,7 %). Отже, у 2013 р. лише 0,81 грн чистого прибутку банків припадає на 1 грн їхнього капіталу.

Однак, за оцінками окремих учених, банк працює ефективно у тому випадку, коли значення показника рентабельності становить не менше 15 % [8, с. 406].

Більшість авторів виділяють такі основні напрями підвищення капіталізації банків [2, 4, 5, 9]:

- збільшення власного капіталу за рахунок реінвестування прибутку.

Для будь-якого банку значення цього напряму є вагоме, водночас, як стверджують окремі вчені, цей напрям може мати місце за умов значних доходів від кредитно-

Таблиця 1

Динаміка капіталу комерційних банків України за 2009 – 2013 рр.

Показник	На 01.01.10	На 01.01.11	На 01.01.12	На 01.01.13	На 01.01.14	2013/ 2009 (+,–)
1. Капітал, млн грн	115175	137725	155487	169320	192599	77424
1.1. З нього сплачений зареєстрований статутний капітал, млн грн	119189	145857	171865	175204	185239	66050
1.2. Частка капіталу у пасивах	13,1	14,6	14,7	15,0	15,0	1,9
2. Регулятивний капітал	135802	160897	178454	178909	204976	69174
3. Рентабельність капіталу, %	-32,52	-10,19	-5,27	3,03	0,81	31,7

Джерело: складено на основі статистичних даних Національного банку України [7].

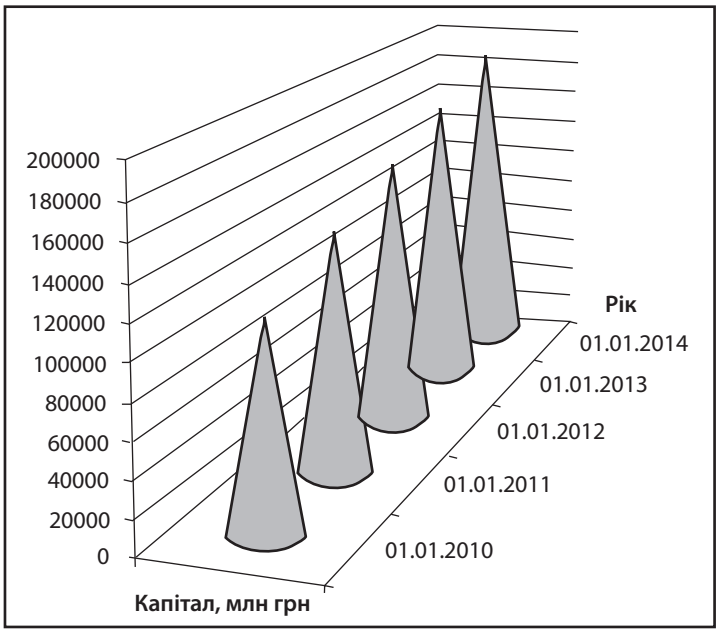


Рис. 1. Динаміка капіталу комерційних банків України упродовж 2009 – 2013 рр.

Джерело: складено на основі статистичних даних Національного банку України [7].

інвестиційної діяльності, що може бути забезпечено при загальній тенденції до економічного зростання в країні, значному попиті на кредитні ресурси з боку фізичних і юридичних осіб [9, с. 67];

- збільшення власного капіталу за рахунок додаткових інвестицій у статутний капітал банку або додаткової емісії акцій чи збільшення додаткового пайового капіталу.

Однак, якщо банк вже потрапив у фінансову скруту, то найчастіше його власники вже не мають можливості врятувати банк за рахунок власних коштів [9, с. 67];

- збільшення власного капіталу за рахунок пошуку нових приватних інвесторів-власників як вітчизняних, так і зарубіжних, які мають можливість забезпечити необхідну капіталізацію банку і тим самим врятувати банк від банкрутства.

Цей напрям капіталізації може бути здійснений як до початку фінансової кризи у банку, так і в період фінансової кризи в ньому. Як стверджує О. І. Воробйова, в умовах глобальної фінансово-економічної кризи кількість інвесторів, які в змозі та бажають купити банк, що знаходиться у фінансовій кризі та ще й в Україні, дуже обмежена. А тому цей напрям підвищення капіталізації банків у кризових умовах є відносно обмежений [9, с. 68].

Через особливе становище банків в суспільстві держава також несе певну відповідальність за їхню діяльність. Так, наприкінці 2008 р., коли банківська система України відчула погіршення ліквідності і платоспроможності через фінансову кризу, з боку держави рефінансування на суму близько 36,94 млрд грн отримали ПАТ «Надра», ПАТ «Промінвестбанк», ПАТ КБ «Приватбанк», ПАТ «Банк Фінанси та кредит», ПАТ «КБ « Фінансова ініціатива» та деякі інші банківські установи, а також АТ «Ощадбанк» та АТ «Родовід-банк» [10, с. 17; 11]. Дослідники МВФ вказують, що витрати на рекапіталізацію та інші заходи з реструктуризації упродовж 2007 – 2011 рр. сягнули 4,5 % від ВВП [10, с. 17]. Держава не тільки стимулювала банки проводити рекапіталізацію, а й стала безпосереднім учасником такого процесу, націоналізувавши найпроблемніші банки (Укргазбанк, Родовід-банк і банк «Київ») на суму близько 17,2 млрд грн [11].

Як свідчить проведений аналіз літературних джерел, найприйнятнішими шляхами підвищення рівня концентрації банківського капіталу під час реорганізації комерційних банків можуть бути: 1) злиття банків з високоякісними активами; 2) приєднання малоприбуткових банків, які мають вигідне територіальне розташування, до фінансово-стабільних банків; 3) створення визначених чинним законодавством форм банківських об'єднань. При цьому злиття або приєднання навіть невеликих банків з якісними активами дає змогу значно збільшити розмір спільних активів і депозитів, що підвищує ринкову вартість акцій новоствореного банку чи банківського об'єднання [12].

У чинному законодавстві та в економічній літературі вказується, що через важливість проблем реорганізації та реструктуризації банків, а також з метою забезпечення необхідного рівня концентрації банківського капіталу, стійкості банківської системи, реалізації пріоритетних інвестиційно-виробничих програм, захисту інтересів кредиторів і вкладників доцільним є надання Національному банку України права запроваджувати примусову реорганізацію через злиття або приєднання банків. Участь держави в цьому процесі своїми ресурсами, взяття на себе проблемних активів і зобов'язань, гарантій тощо може сприяти оздоровленню проблемних банків і дасть змогу реалізувати через них державні програми [12].

Важливим напрямом фінансового оздоровлення комерційних банків є зростання депозитних вкладів шляхом залучення нових вкладників. Аналіз сучасного стану депозитної бази вітчизняних банків упродовж 2009 – 2013 рр. (*рис. 2*) свідчить, що, незважаючи на позитивну динаміку зростання ресурсної бази вітчизняних банків загалом, наприкінці 2013 р. спостерігалося значне скорочення обсягу строкових депозитів як юридичних, так і фізичних осіб, що зумовлено насамперед зростанням недовіри до банківської системи з боку населення внаслідок пануванням кризових явищ в економіці.

Недостатність залучення коштів також пов'язана з тим, що населення України через слабкий розвиток фінансового ринку має обмежений вибір інструментів для капіталізації своїх гривневих заощаджень. Банківські депозити є поки що найдоступнішими з них. Але й цим інструментом населення користується лише за достатньої довіри до банків. За її відсутності значна частка заощаджень в національній валюті зберігається в готівковій формі або ж дробиться на декілька депозитів для зменшення ризику втрат від банкрутства банків [13, с. 64].

За таких умов Національний банк України має вжити додаткові заходи, які б уповільнили процеси відпливу коштів з банків, оскільки масове зняття депозитів населенням призводить до суттєвого погіршення ліквідності як окремих вітчизняних банків, так і банківської системи загалом.

У сучасних умовах для того, що підвищити довіру населення і суб'єктів господарювання до вітчизняної банківської системи, важливим є насамперед стабілізувати і

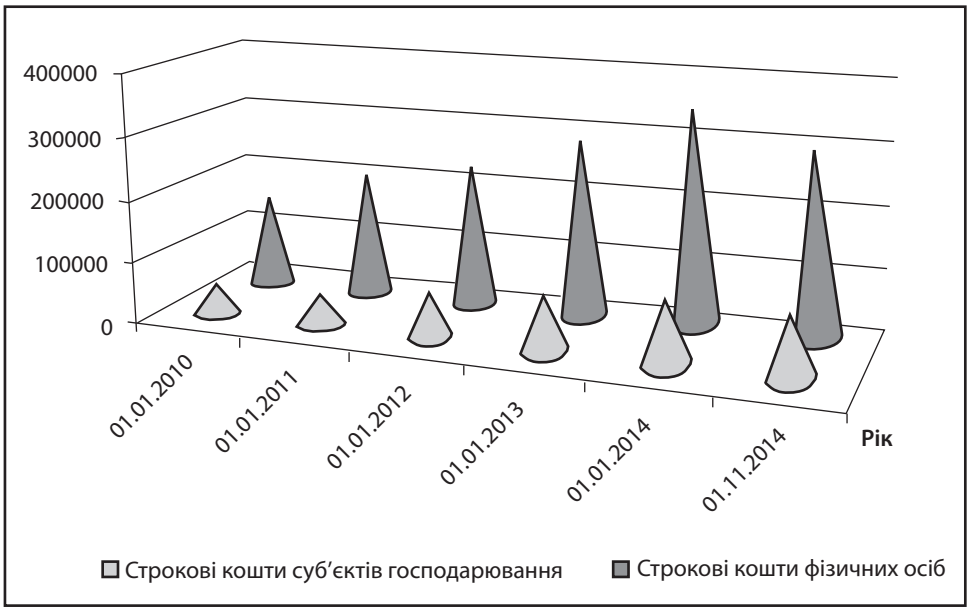


Рис. 2. Обсяг строкових депозитів, залучених банками України у 2009 – 2013 рр.

Джерело: складено на основі статистичних даних Національного банку України [7].

поліпшити політичну ситуацію в країні, а також розробити ефективний механізм рекапіталізації з боку держави проблемних банків.

У розвинених банківських системах розроблено механізми максимального узгодження економічних інтересів населення і банків. Для захисту інтересів вкладників створено ефективні механізми гарантування депозитів населення, а для захисту інтересів банків сформувалися могутні структури, що спеціалізуються на обслуговуванні населення, створюють особливу ощадну систему, яка забезпечує їм вигідність роздрібних депозитних операцій. В Україні механізмом, що захищає інтереси вкладників, є Фонд гарантування вкладів фізичних осіб [14].

Нині поточна ситуація з депозитами юридичних та фізичних осіб не забезпечує створення стійкої та ефективної ресурсної бази для здійснення активних операцій банку. Саме тому необхідно застосовувати комплексне обслуговування клієнтів, постійно розширювати діапазон послуг, знижувати їх вартість, поліпшувати якість обслуговування клієнтів тощо. Сучасні умови господарювання вимагають нових форм і методів банківської підтримки, досвід використання яких уже накопичений у зарубіжних промисловорозвинених країнах, у тому числі й у банках. Такий досвід інновацій, з урахуванням специфічних умов України, може бути використаний у вітчизняних банках.

ВИСНОВКИ

Отже, у сфері банківського бізнесу, з метою фінансового оздоровлення банків, слід розробити програми фінансового оздоровлення, у рамках яких здійснювати комплекс заходів, що стосуються реструктуризації капіталу та напрямів підвищення капіталізації банку, реструктуризації зобов'язань шляхом пошуку нових депозитних вкладень, реструктуризації активів шляхом розширення діапазону та підвищення якості банківських послуг, зниження їх вартості. До напрямів фінансового оздоровлення банків слід віднести відмову від виплати дивідендів і спрямування відповідних коштів на збільшення статутного капіталу; визначення джерел погашення боргу перед кредиторами; реструктуризацію структурних підрозділів банку; скорочення чисельності працівників банку; призначення нових керівників банку тощо. Реалізація цих напрямів дозволить відновити нормальну роботу банківського сектора. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р. // Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. – 2002. – № 7 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua

2. Міщенко В. Підвищення ефективності регулювання та нагляду за фінансовим сектором в Україні / В. І. Міщенко // Вісник НБУ. – 2010. – № 8. –С. 4 – 10.

3. Міщенко В. Реорганізація та реструктуризація комерційних банків / В. І. Міщенко, А. В. Шаповалов, В. В. Салтинський, І. М. Вядрова. – К. : Знання, 2002.

4. Вядрова І. Вдосконалення організації нагляду за діяльністю комерційних банків / І. М. Вядрова // Вісник Української академії банківської справи. – 2000. – № 2 (9). – С. 28 – 30.

5. Костогриз В. Аспекти антикризового управління банківської діяльності в Україні / В. Костогриз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cibs.Ck.ua

6. Яценюк А. Роль банківського нагляду в забезпеченні фінансової стійкості банківського сектора України / А. П. Яценюк // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 10. – С. 92 – 98.

7. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua

8. Герасимович А. Аналіз банківської діяльності : підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексєєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін. ; За ред. А. М. Герасимовича. – Вид. 2-ге, без змін. – К. : КНЕУ, 2006. – 600 с.

9. Воробйова О. І. Напрями підвищення капіталізації банків України / О. І. Воробйова // Экономика и управление. – 2010. – № 1. – С. 64 – 71.

10. Циганов С. Заходи державної підтримки банківських систем в економічно розвинутих країнах під час фінансової кризи / С. Циганов, К. Олексенко // Вісник НБУ. – 2014. – № 1. – С. 12 – 19.

11. Монетарний огляд за 2008 – 2012 рр. / Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bank.gov.ua

12. Акчуріна Ю. М. Удосконалення механізму антикризових санаційних заходів вітчизняних комерційних банківських установ / Ю. М. Акчуріна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../ cgiirbis_64.exe

13. Марич М. Г. Напрями підвищення ефективності функціонування банківської системи України в умовах глобалізації / М. Г. Марич // Фінансовий простір. – 2014. – № 2 (14). – С. 61 – 67.

14. Білик О. І. Перспективи розвитку ринку банківських послуг для фізичних осіб в Україні / О. І. Білик [Електронний ресурс]. – Режим доступу : dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2877/1/bilik.pdf

REFERENCES

Akchurina, Yu. M. "Udoskonalennia mekhanizmu antykryzovykh sanatsiinykh zakhodiv vitchyznianykh komertsiinykh bankivskykh ustanov" [The mechanism of anti-crisis measures sanation domestic commercial banks]. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe

Bilyk, O. I. "Perspektyvy rozvytku rynku bankivskykh posluh dlia fizychnykh osib v Ukraini" [Prospects for the development of banking services for individuals in Ukraine]. http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2877/1/bilik.pdf

Herasymovych, A. M. et al. *Analiz bankivskoi diialnosti* [Analysis of Banking]. Kyiv: KNEU, 2006.

Kostohryz, V. "Aspekty antykryzovoho upravlinnia bankivskoi diialnosti v Ukraini" [Aspects of Crisis Management Banking in Ukraine]. http://cibs.Ck.ua

[Legal Act of Ukraine] (2000). http://www.rada.gov.ua

Mishchenko, V. I. et al. *Reorhanizatsiia ta restrukturyzatsiia komertsiinykh bankiv* [Reorganization and restructuring of commercial banks]. Kyiv: Znannia, 2002.

"Monetarnyi ohliad za 2008 – 2012 rr. " [Monetary Review 2008-2012]. Natsionalnyi bank Ukrainy. http://bank.gov.ua

Marych, M. H. "Napriamy pidvyshchennia efektyvnosti funktsionuvannia bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh hlobalizatsii" [Directions to enhance the functioning of the banking system of Ukraine under globalization]. *Finansovyi prostir*, no. 2 (14) (2014): 61-67.

Mishchenko, V. "Pidvyshchennia efektyvnosti rehuliuvannia ta nahliadu za finansovym sektorom v Ukraini" [Improving the effectiveness of regulation and supervision of the financial sector in Ukraine]. *Visnyk NBU*, no. 8 (2010): 4-10.

Ofitsiinyi sait Natsionalnoho banku Ukrainy. http://www.bank.gov.ua

Tsyhanov, S., and Oleksenko, K. "Zakhody derzhavnoi pidtrymky bankivskykh system v ekonomichno rozvynutykh krainakh pid chas finansovoi kryzy" [State support banking systems in developed countries during the financial crisis]. *Visnyk NBU*, no. 1 (2014): 12-19.

Viadrova, I. M. "Vdoskonalennia orhanizatsii nahliadu za diialnistiu komertsiinykh bankiv" [Improvement of supervision of commercial banks]. *Visnyk Ukrainskoi akademii bankivskoi spravy,* no. 2 (9) (2000): 28-30.

Vorobiova, O. I. "Napriamy pidvyshchennia kapitalizatsii bankiv Ukrainy" [Areas of increased capitalization of banks Ukraine]. *Ekonomyka y upravlenye*, no. 1 (2010): 64-71.

Yatseniuk, A. P. "Rol bankivskoho nahliadu v zabezpechenni finansovoi stiikosti bankivskoho sektora Ukrainy" [The role of supervision in the financial stability of the banking sector of Ukraine]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 10 (2003): 92-98.